

Rättviksskolan

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen
Grundskola 6–9, Grundsärskola.

Ansvariga för planen

Göran Berg, rektor för grundskolan

Karin Emanuelsson, biträdande rektor grundskolan, Britt-Marie Kullerback,
rektor för grundsärskolan och Christina Nilsson Padilla, kurator.

Vår vision

Inga former av kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering
förekommer på Rättviksskolan.

Planen gäller från

2014-06-30

Planen gäller till

2015-06-30

Elevernas delaktighet

Alla elever på skolan har tillsammans med personal deltagit i kartläggningen
utifrån Friends kartläggningstjänst. SKL:s mjuka värden utgör ytterligare
underlag för utvärdering och analys av nedanstående punkter. Djupintervjuer
med två slumpmässigt valda elever i varje klass utgör ytterligare material.
Intervjuerna och elevenkäterna har kartlagt:

- trivsel/trygghet,
- förekomst av kränkningar (samt former och frekvens för dessa),
- elevernas delaktighet i trygghets- och likabehandlingsarbetet på skolan. Resultaten av Friends kartläggning presenteras för och diskuteras med eleverna i skolans samtliga årskurser.

Likabehandlingsrådet är med i processen genom att kontinuerligt,
tillsammans med vuxna, behandla frågeställningarna i enkäten på de
återkommande möten som planeras in under läsåret.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Föräldraföreningen delges innehållet i planen vid årsmötet den 30 september 2014. Publiceras även på skolans lärplattform Fronter för alla berörda att ta del av.

Personalens delaktighet

All personal har deltagit i Friends kartläggningstjänst under april/maj månad 2014.

Enkäten har kartlagt

- trivsel/trygghet,
- förekomst av kränkningar (samt former och frekvens för dessa) ,
- personalens inställning till trygghets- och likabehandlingsarbete på skolan,
- i vilken omfattning/på vilka sätt man själv arbetar förebyggande mot kränkningar.

Representant från organisationen Friends redovisar resultatet av årets enkätsvar för skolledning och trygghetsteam.

Presentationen följdes av ingående diskussioner och analyser.

Förankring av planen

Planen kommer att läggas ut på "Samlingsrummet Rättviksskolan" i lärplattformen Fronter. Planen kommer också att finnas på kommunens webbplats. Där kan vårdnadshavare, personal och elever ta del av den. Planen kommer även att presenteras på höstens föräldramöten för vårdnadshavare samt förankras hos eleverna på klassråd tid. En konferenstid för personal ska avsättas för diskussion av planen.

Utvärdering

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Planen har utvärderats i diskussioner i lärlag. Eleverna har genom representanter i likabehandlingsrådet tagit upp olika delar av planen. Dessa har diskuterats och sedan återförts till klasserna.

Alla klasser har involverats i utvärderingen genom att under ledning av klassföreståndare diskuterat givna frågeställningar med förankring i planen, kommit med förslag till förbättringar gällande de olika diskrimineringsgrunderna.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Personal och elever.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

I den aktuella kartläggningen har siffrorna generellt blivit något bättre angående tryggheten på skolan. 60 % känner sig alltid trygga i skolan, vilket innebär en ökning med tre procentenheter sedan förra kartläggningen,

däremot uppger 25,2 % mot förra årets 32 % att de ofta känner sig trygga i skolan. 80,5 % av eleverna anser sig vara förtrogna med innehållet i skolans likabehandlingsplan.

Otrygghet i omklädningsrum kvarstår till viss del. Ytterligare åtgärder krävs. Eleverna nämner konkreta nödvändiga förbättringar som dörrar till samtliga duschbås och insynsskydd från ytterdörr.

Otrygghet i samband med toalettbesök upplevs. Åtgärder har genomförts på majoriteten av skolans toaletter. Ett fåtal lås ska monteras med brickor inför kommande läsår. Detta för att dörren inte ska kunna öppnas utifrån.

Kränkande kommentarer

Otrygghet i rastmiljöer. Personalen har av skolledningen schemalagts som rastvärdar, matvärdar och/eller bussvärdar.

Bussvärdarna har intagit en annan position i samband med busspåstigningen. Detta tycks ha gett en positiv effekt.

Vid uppehållsrummet har trygghetsfaktorn stigit. Biblioteket har bemanning under stora delar av skoldagen vilket främjar elevernas möjlighet till trygg rastaktivitet.

Årets plan ska utvärderas senast

2015-06-30

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Eleverna får utvärderingsfrågor att diskutera klassvis i smågrupper. Representanterna får sedan förmedla resultatet på likabehandlingsrådet. Personalen utvärderar planen i årskurslagen genom att diskutera givna frågor.

Tidsplan för läsårets likabehandlingsarbete är upprättat.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Göran Berg och Britt-Marie Kullerback

Främjande insatser Namn

Främja likabehandling oavsett kön.

Områden som berörs av insatsen

Kön.

Mål och uppföljning

Personalen arbetar genusmedvetet med stöd av läroplanen.

Insats

Pojkar och flickor ges lika stort utrymme i verksamheten.

På handledningstiden arbetar eleverna regelbundet med frågeställningar och övningar kring diskrimineringsgrunderna och värdegrundsfrågor. Handledarna ansvarar för genomförandet. Flickor visar generellt lägre

trygghet i skolmiljön i enkäten SKL:s mjuka värden. Detta behöver särskilt uppmärksammas.

Ansvarig

All personal.

Datum när det ska vara klart

Vid läsårets slut 2015.

Namn

Främja likabehandling oavsett etnicitet och religion.

Områden som berörs av insatsen

Etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning.

Mål och uppföljning

Eleverna på Rättviksskolan har förståelse och kunskap om de olika etniciteterna och religionerna som finns på skolan. Uppföljning genom kartläggning och elevdiskussioner.

Insats

Vi fortsätter med vårt Kenyaprojekt. Information till alla elever och delaktighet genom Operation Kenya samt skolans temadag "Rättviksskolans hjärta slår för Kenyas barn". Vi startar projektet "Hej Sverige" framförallt riktat till årskurs 8. Friends och flyktingorganet UNHCR driver tillsammans denna kunskapskampanj. Med utgångspunkt i ensamkommande flyktingbarns berättelser lyfts frågan om rätten till en trygg och jämlik skola.

Ansvarig

Kurator, handledare samt ämneslärare.

Datum när det ska vara klart

Arbetet pågår under läsåret, utvärdering och avslut i slutet av läsåret 2014/2015.

Namn

Främja likabehandling oavsett funktionsförmåga.

Områden som berörs av insatsen

Funktionsnedsättning.

Mål och uppföljning

Verksamheten erbjuder aktiviteter och arbetsmiljö för alla skolans elever oavsett funktionsförmåga.

Insats

Personal och elever använder inte parfymer etc. som kan framkalla allergiska reaktioner. Aktiviteter med god kvalitet ska finnas på friluftsdagar för alla oavsett funktionsnedsättning såväl temporär som bestående.

Ansvarig

All personal

Datum när det ska vara klart

2015-06-30

Namn

Främja likabehandling oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

Områden som berörs av insatsen

Könsidentitet eller könsuttryck och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Språkbruket på Rättviksskolan är bra och inga ord som är kränkande utifrån sexuell läggning eller könsidentitet förekommer.

Uppföljning genom samtal med elever i likabehandlingsrådet samt i klass.

Insats

Personalen markerar tydligt att det inte är acceptabelt att använda nedsättande och kränkande kommentarer som anspelar på kön eller sexuell läggning.

Samtalsledaren på likabehandlingsrådet lyfter frågan och eleverna för den regelbundet vidare till sin respektive klass.

Ansvarig

All personal.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Namn

Främja likabehandling oavsett könsidentitet eller könsuttryck.

Områden som berörs av insatsen

Könsidentitet eller könsuttryck.

Mål och uppföljning

•Tillämpa ett normkritiskt förhållningssätt i undervisningen och att ge personalen kompetensutveckling på detta område. Det är viktigt att det finns kunskap och medvetenhet om unga transpersoners situation och livsvillkor hos de anställda.

Insats

- Tänka över syftet med arbetet i flick- och pojkgrupper. Vara medveten om att det kan innebära en risk för att elever upplever arbetssättet som missgynnande och kränkande.
- Stötta och bistå elever som vill komma ut som transpersoner i skolan.

- När det gäller omklädningsrum i skolan: informera om möjligheten att använda "eget" omklädningsrum/duschrum i samband med idrottslektion eller friluftaktivitet.

Ansvarig

All personal.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Namn

Kränkande behandling.

Områden som berörs av insatsen

Kränkande behandling.

Mål och uppföljning

- Träna elevernas förmåga till empati och respekt för allas lika värde oavsett exempelvis utseende, ekonomisk status, kroppsstorlek och personlig stil.
- Aktivt och regelbundet arbeta med värderingsövningar, till exempel vid klassrådsmöten, för att belysa olika värdegrundsfrågor. Det är viktigt att välja rätt frågeställningar och formuleringar i värderingsövningarna för att inte skapa eller förstärka nedsättande värderingar och stereotypa föreställningar på de temaområden som behandlas.
- Elevernas väl och trivsel är en fråga som rör all personal.

Insats

Fortsätt med elevens engagemang i likabehandlingsråd.

Regelbundna samtal med klassföreståndare och elever på handledningstid för avstämning av klassklimat. Gemensamma värderingsövningar stärker gruppklimatet.

Ansvarig

Alla personal.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30

Kartläggning**Kartläggningsmetoder**

Alla klasser och personalgrupper har under senare delen av vårterminen 2014 genomfört Friends kartläggning. Eleverna har besvarat SKLs Öppna jämförelseenkät.

Två slumpvis utvalda elever från varje klass har intervjuats om sin skolgång/skolmiljö. Likabehandlingsrådets representanter har regelbundet tagit upp frågor till diskussion angående arbetsmiljön på skolan.

Områden som berörs i kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning,

Hur eleverna har involverats i kartläggningen

Eleverna i samtliga årskurser i grund- och grundsärskolan har genomfört Friends kartläggningstjänst. Djupintervjuer har genomförts med slumpvis utvalde elever från varje klass. Konkreta förslag om vad som kan förbättras har framkommit utifrån diskrimineringslag och skollag. Utvärdering av planen har skett genom gruppdiskussioner i varje klass tillsammans med handledare.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

All personal har genomfört Friends kartläggningstjänst med efterföljande diskussioner och analyser av dess resultat.

Resultat och analys

I omklädningsrummen/duscharna har det tidigare visat sig att eleverna upplever otrygghet. Problemet kvarstår. Här finns en stor skillnad mellan könen. I fritextsvaren framkommer att duscharna till viss del saknar dörr/draperi. Omklädningsrummet är byggt så att insyn finns utifrån vid öppen entrédörr. Eleverna vittnar om dåligt fungerande duschar.

Otryggheten kring toalettbesök handlar framförallt om att eleverna upplever att de blir störda och att många andra elever rör sig utanför i korridoren.

De elever som anger sig någon gång under läsåret blivit utsatta för kränkningar, uppger verbala kränkningar som mest förekommande tätt följt av psykiska kränkningar.

Tryggheten i korridorer och entréer är relativt hög. 92 % upplever sig vara trygga vid entréerna vilket är en markant ökning, fritidspersonal rör sig mer i dessa områden, 88 % anger korridorer som trygg plats, vid skåpen 93 %. Otryggheten som upplevs handlar om trängsel, blickar och/eller elaka kommentarer.

Matsalen anges av 94 % som en trygg plats. Personal-/vuxentätheten är hög i matsalen under lunchtid vilket bidrar till detta.

Förebyggande åtgärder

Namn

Otrygghet i omklädningsrum.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Eleverna känner sig trygga vid omklädning och duschning i samband med idrottslektionerna. Vid nästa kartläggning.

Åtgärd

Miljön i omklädningsrummen ses över, eventuell renovering genomförs. Även möjligheten till ett fungerande insynsskydd ses över. Samtliga duschar förses med dörr.

Motivera åtgärd

Omklädningsrummen är en otrygg plats för elever. Elever känner sig utlämnade och osäkra i samband med dusch och omklädning. En del elever avstår helt ifrån duschen efter avslutad idrottslektion.

Avskilt utrymme för dusch och omklädning har inrättats.

Ansvarig

Skyddsombud, rektor.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Namn

Otrygghet i samband med toalettbesök.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Alla elever kan tryggt använda skolans toaletter. Vid nästa kartläggning.

Åtgärd

Samtliga toalettdörrar och lås inventeras, defekta lås byts ut. Personalen informerar eleverna om var toaletter finns som kan kännas mer "privata". Vid expeditionen finns en sådan toalett.

Motivera åtgärd

Som en otrygg plats i kartläggningen anges utrymmen kring toaletterna.

Ansvarig

Rektor, vaktmästare.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Namn

Kränkande kommentarer.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Inga kränkande kommentarer förekommer på Rättviksskolan såväl mellan elev/elev som personal/elev. Vid nästa kartläggning.

Åtgärd

All personal reagerar och säger ifrån när ett ovårdat språk används.

Personalen tar regelbundet, upp vikten av ett vårdat språk samt förklarar konsekvenserna av verbala kränkningar. Klassrådsprotokollen har en stående punkt gällande språkbruket och arbetsmiljön på skolan.

Motivera åtgärd

Kartläggningen har visat att elever far illa av att kränkande kommentarer används.

Ansvarig

All personal.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Namn

Otrygghet i rastmiljöer.

Områden som berörs av åtgärden

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och sexuell läggning.

Mål och uppföljning

Alla elever känner sig trygga under sina raster. Vid nästa kartläggning.

Åtgärd

Bussvärdar ska finnas vid olika hållplatser, nära eleverna. Fritidspersonal och rastvärdar skall finnas vid kartlagda otrygga rastmiljöer. Personalen har schemalagda tider för tillsyn under arbetsveckan.

Motivera åtgärd

Kartläggningen visar att det fortfarande finns elever som upplever otrygghet i rastmiljöer.

Ansvarig

All personal.

Datum när det ska vara klart

2015-06-30.

Rutiner för akuta situationer Policy

På Rättviksskolan råder det nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling.

På Rättviksskolan har vi fritidspersonal som alltid finns i elevernas närhet. Biblioteket med bibliotekarie har öppet under stora delar av skolveckan. Personalen har schemalagda tider som rastvärdar för att finnas till hands inom skolan samt på skolområdet.

Trygghetsteamet har regelbundna träffar där skolan trygghetsarbete följs upp och utvärderas. Likabehandlingsrådet med elevrepresentanter träffas regelbundet under läsåret där det finns möjlighet till att ta upp fall där elever behandlas illa.

Personal som elever och föräldrar kan vända sig till

Rättviksskolans trygghetsteam består av: Christina Nilsson-Padilla, är sammankallande, Carrie Nygren, Hanta Stenberg, Lars Karlsson, Karin Emanuelsson och rektor Göran Berg.

Dessutom finns personal som ansvarar för likabehandlingsrådet: Christina Nilsson-Padilla och Carrie Nygren.

Eleverna kan dessutom alltid vända sig till en anställd som de har förtroende för.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av andra elever

Alla vuxna som bevittnar en händelse där konflikter, trakasserier, kränkande behandling eller diskriminering förekommer skall markera tydligt att detta inte är tillåtet och i de senare fallen anmäla detta till rektor. Rektor i sin tur har skyldighet att meddela huvudmannen samt att utreda ärendet. Detta gäller också om elev utsatts för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

Steg som vidtas: se handlingsplan för kränkande behandling.

- Anmälan till rektor görs på blanketten "Anmälningsblankett till förskolechef/rektor. Uppgifter om kränkande behandling".
- Där görs en beskrivning av händelsen/situationen:
 - Vad har hänt.
 - När och hur ofta har det inträffat.
 - Om och vilka åtgärder har vidtagits.
- Rektor utser utredare om annan än rektor.

- Utredning görs. Den ska vara allsidig och belysa vad som inträffat och innehålla en analys av orsakerna till det inträffade. Den ska omfatta både den eller de som kan ha utfört kränkningen och den som har blivit utsatt.
- Beslut om åtgärder.
- Informera vårdnadshavare till inblandade elever senast efterföljande vardag.
Undantag:
Om händelsen inträffar en fredag eller dag före lov kontaktas vårdnadshavare under dagen. Informera om själva händelsen och vilka som var inblandade.
- Rektorsassistenten skickar ärendet till kommunens registrator för registrering/diarieföring.
- Dokumentation sker i elevens digitala elevmapp och/eller i elevarkivet.
- Ärendet följs upp på trygghetsteamets månadsmöte.

Trygghetsteamet på Rättviksskolan.

Trygghetsteamet utreder all mobbning som kommer till skolans kännedom om inte rektor utser annan utredare.

I trygghetsteamet ingår lärare, fritidspersonal, kurator.

När man upptäcker mobbning är det viktigt att veta vad man ska göra för att mobbningen ska upphöra. Den personal som ingår i gruppen har speciell utbildning för att på bästa sätt klara av detta. Trygghetsteamet träffas en gång i månaden för avstämning av det pågående arbetet.

Rutiner för att utreda och åtgärda när elev kränks av personal

1. Rektor kontaktas.
2. Rektor utreder. Den ska vara allsidig och belysa vad som inträffat och innehålla en analys av orsakerna till det inträffade. Den ska omfatta både den eller de som kan ha utfört kränkningen och den som har blivit utsatt.
3. Rektor kontaktar vårdnadshavare för den elev som upplevt sig ha blivit kränkt och berättar vilka åtgärder som vidtagits.
4. Rektor har uppföljningssamtal med den elev som utsatts för kränkning eller diskriminering, dennes vårdnadshavare samt den som anmälts. Kurator närvarar som stöd för eleven.
5. Vid allvarigare situationer fortsätter arbetet med den eller de i personalen som varit inblandade tillsammans med personalkontoret i Rättviks kommun.
6. Rektor anmäler till huvudmannen.
7. Arbetet dokumenteras fortlöpande och förvaras i elevakten samt i personalakten.

Rutiner för uppföljning

Uppföljning i enskilda ärenden.

- Åtgärder som vidtagits följs upp av utredaren/trygghetsteamet. Om åtgärden inte fått önskad effekt följs arbetsplanen enligt bilaga 2 och 4. Om åtgärden fått önskad effekt avslutas ärendet.
- Om åtgärderna inte fått önskad effekt anmäls ärendet till rektor och ärendet tas upp på elevstödmötet (ESM).
- Åtgärderna följs upp av rektor i samråd med elevstödsteamet (EST). Om åtgärderna inte fått önskad effekt analyseras vilka anledningarna är och denna analys ligger sedan till grund för kompletteringar eller förändringar av åtgärderna.
- I alla uppföljningar ska vårdnadshavare och elever medverka. All dokumentation förvaras i elevakten.
- Rektor ansvarar i samråd med EST.

Rutiner för dokumentation

Åtgärderna dokumenteras fortlöpande i på för ändamålet avsedd blankett och förvaras i elevakten, elevens digitala dokumentationsmapp.

Ansvarsförhållande

Alla vuxna som bevittnar en händelse där kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering förekommer, har skyldighet att anmäla detta till rektor. Rektor i sin tur har skyldighet att meddela huvudmannen. Detta gäller också om elev utsatts för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora" eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling. Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

Carl blir ofta kontaktad via MSN av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på Lunarstorm. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.

Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.

Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunderna Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

Maria vill göra sin praktik på en målerifirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej" (diskriminering).

Pedro blir retad av kompisarna på fritidshemmet för att han är den ende killen som valt att gå med i dansgruppen.(trakasserier på grund av kön).

Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst (sexuella trakasserier).

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i skolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans (trakasserier).

Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sitt gymnasium för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär (diskriminering).

Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där (trakasserier).

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

En skola med många elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya elever för att inte få en alltför segregerad elevgrupp (diskriminering). Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Klassföreståndaren avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig, "De menar ju inget illa" (trakasserier).

Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria MVG, då svenska inte är hennes modersmål (diskriminering).

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några klasskamrater. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt (trakasserier).

Läraren nekar Leila att bära huvudduk på SFI-undervisningen med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning (diskriminering).

Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp (trakasserier).

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp (diskriminering).

Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra elever i skolan ropar "Din pappa är jävla CP." (trakasserier). Patrik, som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!" (diskriminering och trakasserier).

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb" (trakasserier).

Det har gått bra i skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med i grupparbeten och ibland får han jobba ensam.

James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något (trakasserier). På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans (diskriminering).

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla.

Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

Malte är ett år yngre än sina klasskamrater och blir ofta retad på grund av detta (trakasserier).

Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall (trakasserier).